

ACADEMIA

BÂRLĂDEANĂ

Précuvantare

Comemorăm în anul de la zidirea lumii 1505 al patruzeciștea de la trecerea în spatiul sacru al umbrelor lui George Tătăru, poetul al căruia destin se identifică, neîndoios, cu acest linul milenar tulovean.

Personalitatea lui G. Tătăru este direct implicată în existența societății noastre culturale "Academia Bârlădeană." Din acest motiv membrii activi de astăzi (care îl continuă ideile cultural-literare) îl aduc un pios omagiu, încercând să-i releve specificul creației și unele momente mai semnificative ale vieții.

Că dovedea, numărul prezent al publicației "Academia Bârlădeană" îl este consacrat integral, alături evocând-o și pe Toce A. Frasin, ceea ce face să-i insolit în clipele cele adorabile ale întâlnirii lor sub zodia astrelor.

Prof. Elena Monu
Președintele Societății Literare
"Academia Bârlădeană"

De drumeuri umbroase luce pătrâine
Irenici se chip răforos,
Cu funcii iubăt. am, a i jale
S flăcăin în, făcă de foc...

Până lumea păinilor noastre
Se lojăse desigurăne falos,
În florile roșii din luncă
S sănge răcat de diamosi...

În gata, când gland se bâmbă
Blăti - nu pe culmi, și pein văi,
Cofite, intele - bă cu sete
Rământul iștăbădoa băi!

G. Tătăru...

București, 15 Ianuarie 1924

Cum s-ar fi putut ca George Tutoveanu să nu-și fi sensibilizat viața, înarmându-se cu vibrație și har artistic, când știm că s-a născut dintr-un tată -Gheorghe Ionescu din Sălcenii Tutovei- cântăreț bisericesc la Biserica Domnească din Bârlad și o mamă casnică, fiica lui Petru Pașcanu din Bârlad, părinți care au avut șapte copii care, toți, cântau la diferite instrumente (5 la vioară, unul la pian și altul la flaut), când în casa și via lor de la Dealu Mare poposeau din foamnă până în primăvara trupele de teatră ale lui Alexandru Vlădiceanu și Fani Tardini (ale căror actori goleau budanele de vin din pivnița dascălului dealmărean), la spectacolele cărora asista de mic și viitorul poet, când însuși dascălul juca, fortuit, în diferite roluri în piesele de teatru jucate de actorii acestor trupe ?

După ce și-a petrecut primii șapte ani în Sălcenii tatălui său și în Pupezenii bunicii sale dinspre tată, a venit în Bârlad unde a urmat cursurile Școlii primare nr. I de băieți „Costache Robu“ din Podeni (1879-1883), apoi cursurile Gimnaziului „Manolache Costache Epureanu“ (1883-1887). După absolvirea acestui

gimnaziu a debutat cu poezii și epigrame în ziarul local „Paloda“.

După o scurtă întrerupere a studiilor, a urmat cursurile Școlii normale de institutori din București, pe care o absolvență în 1897. În Capitală s-a împrietenit cu Constantin I. Parhon și Stefan Petică și acolo a cunoscut-o pe viitoarea sa soție, Zoe Marinescu, licențiată în Științe Naturale (1862-1940).

În 1898 și-a însușit pseudonimul literar George Tutoveanu, sub care a colaborat la diferite reviste literare din țară, (până acum identificate de noi „Ia“ 78 de reviste).

Își începe cariera de institutor la Craiova (1898), apoi o continuă la Oltenia, Focșani și Fălticeni (1902), în acest ultim oraș împrietenindu-se cu Mihail Sadoveanu, Artur Gorovei și N. N. Beldiceanu, activând acolo în cineaclul literar „Cultura“, din al cărui comitet de conducere a făcut parte.

Pentru apariția volumului său de poezie, „Albastru“ (1902), ministrul Instrucțiunii Publice, Spiru Haret, i-a acordat „Bene Merenti“ clasa I. Din 1903 revine în Bârlad, pe care nu-l va părăsi până la dispariția sa, cu excepția unui an (1943-1944) când s-a refugiat în Capitală, la unul din fiili lui.

În Bârlad a funcționat ca institutor la școală primară pe care o absolvență cândva, ca revizor școlar al județului Tutova (1911-1912) post din care a demisionat, director al Școlii medii de băieți, din nou inspector școlar pentru căteva luni în 1918, profesor suplinitor la catedra de Pedagogie a Școlii Normale de băieți (1920-1921), director al

„Scolii de aplicatie“ de pe își pierde sotia, poeta Zoe Frasin, în 1940, recăsătorindu-se în 1949 cu profesoara Eugenia Leu, preocupată de politica comunistă, nu de afectiunea și grijă căsnicieie de care avea nevoie bardul tutovean.

Toată capacitatea sa intelectuală și organizatorică și-a manifestat-o pe tărâm cultural, obținând multiple realizări.

Între 1904-1906 a scos revista „Făt-Frumos“, alături de Emil Gârleanu și Dimitrie Nanu; în 1906 a înființat „Biblioteca Publică“ -care din 1910 a trecut la „Casa Națională“, ctitoria lui Stroe Belloescu; a participat la crearea „Societății Scriitorilor Români“ (1908); a condus revista tecuceană, mutată la Bârlad, „Freamătul“ (1911); în 1915 a creat Societatea literară „Academia bârlădeană“, împreună cu Tudor Pamfile și Toma Chiricuță; a scos și ziarul local „Moldova“ (1928).

Datorită activității sale culturale a fost numit inspector -șef cultural general al Regiunii a III-a culturale a „Casetei Școalelor“ pentru întreaga Basarabie (1926-1928). Ca prefect de Tutova (1931-1932) a înființat 50 de biblioteci sătești cu fonduri și cărți obținute de la „Casa Școalelor“. Dragostea lui de carte l-a determinat să doneze cărți și Bibliotecii „Petre Armancea“ din Brăila.

A făcut parte din „Liga contra cametei“ din județul Tutova.

După ce a publicat opt volume de poezii a primit „L'Ordre Universel du Mérite Humaine“ din Geneva (1938),

recăsătorindu-se în 1949 cu profesoara Eugenia Leu, preocupată de politica comunistă, nu de afectiunea și grijă căsnicieie de care avea nevoie bardul tutovean.

Periferizat și însărcinat de viața socio-politică a țării s-a stins din viață în Bârlad la 18 august 1957.

A fost timp de peste o jumătate de secol catalizatorul spiritual al vietii culturale bârlădene, peregrinând, alături de foarte mulți scriitori ai țării, de care s-a legat cu trainice prietenii, pe scenele „Curții cu juri“, „Casetei Naționale“, Aulei, „Liceului Codreanu“, precum și în satele și comunele județului Tutova, și în câteva orașe moldovenești, cu programe literar - muzicale în cadrul „Academiei bârlădene“.

A trăit sub orice limită a modestiei financiare. Ieșea din ce în ce mai rar pe străzi, aşa cum îi plăcea odinioară, primind în vizită numai câțiva apropiați ai lui (G. G. Ursu, George Constandache, C. D. Zeletin) și pe cel ce, spre bucuria sa, semnează aceste rânduri comemorative.

În timpul vieții sale nici pe departe nu s-a bucurat de recunoașterea și omagierea bârlădenilor, aşa cum ar fi meritat. Să amintim câteva momente de bucurii și de amărăciuni care i-au marcat existența, precum și câteva acțiuni întreprinse de admiratorii lui, după trecerea în neființă.

La împlinirea vîrstei de 60 de ani (1932) prietenii lui au intenționat să-i dedice un număr întreg în revista

locală „Scrisul nostru“, dar intenția nu s-a putut realiza din cauza încetării apariției revistei.

La împlinirea vîrstei de 70 de ani a fost sărbătorit printr-un număr triplu, festiv, al revistei lunare „Păstorul Tutovei“ a Asociației preoților din județul Tutova (nr. 11-12-13 din oct.-nov.-dec. 1942) în care i-au adus elogii și urări, printre alții N.Iorga, T.Pamfile, Simion Mehedinți, Ion Minulescu, Victor Eftimiu, Pamfil Șeicaru, A. Lascarov - Moldoveanu, I. A. Bassarabescu, Athanasie Mândru, Romulus Dianu, D. Iov.

În acel număr poetul bârlădean Athanasie Mândru i-a dedicat următoarele versuri din poezia „Închinare“:

*Si frunzele tot cad de parca de cand pamantul-i numai loamna
Gradina publică ofleaza, și morii spre Lorieni stau turnu...
Dar cand launtrica zbuințare spre noi avanțuri te indeană,
Ce-nseamna-o frunza răvasida ? Cei săptezeci de ani ce-nseamna ?
Nu, niciodata-o primavara pentr-un poet nu-i cea din urmă !*

Oficialitățile bârlădene abia peste o jumătate de an (la 23 mai 1943) l-au sărbătorit la cea de a 70-a aniversare, în sala „Curtii cu juri“, la care, pe lângă oficialitățile locale au participat V. V. Haneș (reprezentantul Ministerului Culturii Naționale) și D. Iov (reprezentantul Societății Scriitorilor Români), iar seara, în sala mare a Prefecturii i-s-a oferit un fastuos banchet la care au tostat Pamfil Șeicaru, Romulus Dianu - nepotul poetului - și, bineînțeles, sărbătoritul.

În martie 1945 se proiectase publicarea unei Antologii din poezile sale, prefațată de „ucenicul“ său G.G. Ursu, intenția rămânând nerealizată din cauza evenimentelor socio-politice ale țării.

La 21 noiembrie 1948 un

grup de prieteni și admiratori bârlădeni l-au sărbătorit cu ocazia împlinirii a 75 de ani, în casa magistratului județului Tutova, Ion Mantaroșie din strada Petru Rareș, existentă și azi. S-au primit telegrame trimise de scriitori, în gazete au apărut articole omagiale (printre care și cel al lui Arghezi). Mai mult nu se putea face deoarece magistrul era pus la „index“ de regimul comunist.

În 1960 Uniunea Scriitorilor, prin persoana lui Demostene Botez, a refuzat să dea numele poetului dispărut Institutului Pedagogic din Bârlad. Nici în 1969 nu s-a realizat intenția poetilor G.G. Ursu și C.D. Zeletin de a se tipări o monografie a poetului, datorită refuzului lui Mihai Gafita, secretarul Uniunii Scriitorilor.

În 1972 i-s-a comemorat Centenarul, la Casa de Cultură a Sindicatelor, la care au participat scriitori din București, Iași și din localitate.

În cadrul unei seri literare de la Casa de Cultură „Mihail Sadoveanu“ din Capitală, un grup de scriitori (C.D.Zeletin, Ion Popescu-Sireteanu, Dan Smântănescu, Ion Larian Postolache, George Nestor) au comemorat George Tutoveanu.

Dragostea bardului pentru locurile natale și plaiurile moldovene stau mărturie pe piatra tombală:

Cand ua sună-ntr-o zi și pentru mine

*Din turlă veche, clopotul de-arama
Să voi porini spre zările seninie*

*Să de pe cer se va mai slinge-o stea
Sa ma cuprinzi cu dragoste de mama*

*La sanul tau cel cald, Moldova
mea*

Traian Nicola

„ALBASTRU“, după aproape un veac

G. TUTOVEANU

ALBASTRU

BUCUREȘTI
MINERVA
1910

Acum aproape un secol, mai precis în 1902, vedea lumina tiparului la București volumul de poeme (debut) „Albastru“ al poetului bârlădean George Tutoveanu. Era destinat să nu revoluționeze lirica românească, altfel de cum s-a întâmplat cu neprețuitele „Cuvinte potrivite“ argheziene, dar azi, după petrecerea vremii, observăm că își păstrează cel puțin un merit: acela de a fi cântat *plopul*, după Eminescu, premergând lui Bacovia, și *mestecăcanul* (cel atât de mult îndrăgit de Serghei Esenin) și, prin titlu, să-i deschidă ochii lirici lui Viorel Dinescu (cel din „Ecuatii albastre“).

„Habent sua fata libelli!“ Destinul i-a fost apoi sigilat, lapidat și fără iertare, de către G. Călinescu în monumentala sa Istorie: „Aproape toate poezile din „Albastru“ de G. Tutoveanu sunt ecouri din idilica lui Eminescu, într-un stil modest, de o cunintenie desăvârșită.“ Desigur, „divinul critic“, pe alocuri în unele judecăți critice, are, sub aspect general, dreptate, dacă luăm în seamă lipsa unui accent liric profund, altfel zis, a vigorii lirice, care să ducă la dislocarea topicii poetice tradiționale, și persistența limbajului caracteristic romanticismului minor și sentimental din epocă.

Dar carte poetului nostru era îndrăzneață, pe atunci, din cu totul alte motive, nesubliniate până acum: a propus ca *titlu o singură culoare*, a cărei reluare exasperată trimite la tipăritul expresionist al lui E. Munch și a *anticipat* monotonia bacoviană, precum și corespondența dintre eul liric și albastru („Gri“ la poetul nevrozelor!). Astfel, a acordat coerenta și unitate stilistică universului său creator (o marcă stilistică inconfundabilă!), ceea ce probează existența indubitabilă a unei gândiri poetice.

„Albastru“, după aproape o sută de ani, nu reprezintă „cromatica ireală“ a modernilor Charles Baudelaire ori Arthur Rimbaud, nu-i culoarea strident expresionistă. Însă cunintenia ei, romantică minoră, nu exclude polisemantismul imaginii, chiar dacă valențele sunt ușor decelabile: „Pe țărmul nisipos și

tainic, / Privesc spre larguri, pustiuit, / Că sufletu-mi de mult furat e / De-atât albastru nesfărșit.“ („În templu“)

Prima impresie (și cea mai facilă!) este aceea a picturalității, fără alte conotații. Simplu epitet ornant: „E cerul albastru / Si crângă-nverzit“ („Viață“). Însă poetul depășește repede elementul pur decorativ, infunzându-i cu precădere semnificații simbolice. Una dintre acestea este a motivului florii albastre, provenit de la germanul Novalis (romanul „Heinrich von Ofterdingen“) și Mihai Eminescu (poemul „Floare Albastră“). Nu altceva comunică următoarele versuri din poezia „Jubire“: „Așterne-mi în calc seninul / Albastrelor flori de cicoare, / Si-adâncă enigmă a viații / Dezlegă-mi-o-n ochi de fecioară.“

Asociată cu categoria departelui (vezi poemul „Departă“), culoarea potențează enigma universală, devenind astfel simbol al absolutului, tot pe filieră sensibil romantică: „Se cerne de sus / Pe munții sihaștri / Eternul mister / Din lumile-albastre.“ Demiurgul și poetul sunt stăpâni acestui cosmos pur al albastrului.

Ușoare infuzii simboliste, mai ales în direcția corespunderilor și a exotismului, există totuși. Acest „albastru imens“ configuraază un templu (!) în care magia cuvântului generează relații misterioase între culoare și eul liric: „Putere măreță, de-apururi / Stăpână pe farmecul zării, / Arată-mi cărarea spre tine / S-adorm în albastrul visirii.“ („În Templu“). Sau și mai evident, în poemul „Acum“: „Tot farmecul din lume / Și-albastral de pe zări / E-n sufletele noastre / Topite-n sărutări.“ Spiritul poetului bârlădean era unori cercetat de fiorul necunoscutului, Tânjind către un tărâm îndepărtat, către o patrie ideală evanescentă: „Să-mi ducă sufletul aiure, / În țări cu cer etern albastru / Si flori de lotus visătoare“ („Toamnă“).

Deși nu a atins „măsura de aur a lirici“, George Tutoveanu rămâne un simbol al poetilor bârlădeni, care îl depășesc și tocmai pentru că îl depășește impune de la ei recunoștință. Aceștia sunt: Cezar Ivăneșcu, Cristian Simionescu, Lucian Vasiliu, Simion Bogdănescu, Dan Chelaru, Vasilian Dobos.

După aproape un veac de la ivirea acestei culori lirice, „Albastru“ încă nu s-a erodat cu totul din memoria urmașilor și n-a căzut definitiv de pe pânza vremii!

Prof. Ioan PUFLEA

G. Tutoveanu se destăinuie...

Academia bârlădeană

.... cum s-a înființat "academia noastră"? Sunt lucruri în viață, pe care nu le putem explica prin raționamentul arid și glacial al logicei. Ne-a venit așa, într-o zi din primăvara anului 1915, data exactă 1 mai, să intemeiem o societate, unde să ne putem comunica ideile și să ne amestecăm expansiunea sufletească... Si aşa s-a născut "Academia Bârlădeană" numită astfel, nu cu gând de făloșie, ci într-un moment de elan tineresc! Am fost trei - număr simbolic! ; maiorul Tudor Pamfile, omul căruia i s-a ridicat un monument de bronz în grădina publică din Tecuci, dar nu i s-a ridicat unul în sufletul generației care a venit..., părintele Toader Chiricuță, actualul preot de la biserică "Zlătari" din București și directorul revistei „Comoara Darurilor“, și eu.

Nu voi uita niciodată, ochii mari cu care m-a privit acesta, într-o din plimbările noastre prin aleia dinspre apus a grădinii publice pe care o botezase Iasnaia Poliana, când după una din „predicile de convertire“ pe care mi le tinea, i-am răspuns: „am înțeles! Acum a mai rămas să mă faci să și simt toate acestea“!...

Sedintele săptămânale

Cea dintâi manifestare a societății noastre, au fost sedintele săptămânale, unde se discutau cu mare aprindere, nu numai lucrările originale, dar se făceau și dări de seamă asupra chestiunilor literare discutate în acea vreme... Fosta mea locuință de pe Vornicul Alexandru Sturza a fost martoră acestor dezlașnări de viforoase discuții, completate de floretele epigramatice ale fratilor Nițulescu, C. Gruia și George Pallady, și critica înversunată a părintelui Toma Chiricuță sau Tudor Pamfile, peste care se revărsa luminos și fraged, veselia zgomotoasă a lui Cancel și Victor Popa...

Comemorarea lui Vlahuță

Dorind să punem în lumină așa cum se cuvine viața și munca lui Alexandru Vlahuță, care prin copilăria și tinerețea lui aparține Bârladului, în afară de monumentul ce i s-a ridicat în Grădina publică a orașului, am hotărât să-l comemorăm printr-o serie de șezători publice, la care să se discute în amănunt, întreaga operă a acestui mare înaintaș.

Astfel am împărtit opera lui Vlahuță în opt conferințe, tratând diferite laturi ale activității lui: Vlahuță - poet, nuvelist, romancier, pictor în cuvinte ale frumuseștilor țării sale, iubitor al trecutului, prieten al lui Grigorescu, polemist și cetățean.

La toate aceste conferințe s-au făcut citiri corespunzătoare din lucrările poetului.

Au vorbit la aceste conferințe: domnișoara Marieta Creangă, și d.d.: Virgil Duiculescu, Leon Revent, Paul Constantinescu, Ion Beldiman, Grigore Veja, G. Mihailescu...

În urma acestui fel de a comemora un scriitor, am avut satisfacția să vedem că s-a făcut la București în același chip, comemorarea lui Eminescu, împărțindu-se tot astfel opera lui, în ciclu de conferințe.

Cele dintâi începuturi literare ale Bârladului

Când am început a-mi da seama de viața intelectuală a orașului nostru, în afară de ziarele politice, care își încrucișau spadele nesfârșitelor discuții, dar totuși, mai dămoale și mai cuvîncioase decât azi! și în afară de gazeta „Paloda“, „Organ al intereselor generale“, tocmai pe atunci își făcuse apariția și revista culturală-literară „George Lazăr“, scoasă de câțiva profesori...

G. Cațafani, grec de origine, a venit în Bârlad din Basarabia, de la Cahul, cu o mică tipografie de mână, și după sfatul lui Stefan Neagoe, profesor la Liceul „Codreanu“, au intemeiat împreună „Paloda“, care a apărut încontinuu aproape 25 de ani; un adevarat record de statonică publicitate, mai ales pentru

vremurile de atunci.

Tot în vremea aceea, ceva-ceva mai înainte, a fost intemeiată și tipografia profesorilor asociați „Unirea“, al cărei susținător a fost I. Popescu, intemeietorul Școalei normale de băieți.

În această tipografie s-a tipărit o revistă intitulată „Semenătorul“, după care Alexandru Vlahuță, fost elev al liceului nostru, a dat numele revistei de mai târziu „Sămănătorul“, scoasă de el împreună cu G. Coșbuc, la București, și care, sub conducerea lui N. Iorga, a imprimat întregii literaturi românești, acea epocă de reculegere și de Renaștere sufletească.

Cele dintâi articole literare, de polemică și poezii, le-am publicat prin „Paloda“, ale cărei coloane mi-au fost deschise de G. Cațafani cu o bunăvoie părintească.

G. Cațafani avea și velietați literare, publicând o serie întreagă de „cărțulii“, cu tot felul de poezii, rugăciuni, treptenice și explicarea viselor; el a publicat deasemenea și trei volume de traducere din grecește, intitulate „Din traducerile mele“ și care se mai găsesc, dăruite de el, și la biblioteca publică a „Caserii Naționale“.

Pe cînd colaboram la „Paloda“, un mănușchi de tineri, au scos o publicație literară intitulată „Revista“, cu care m-am războit grozav...

Toate acestea s-au întâmplat cînd eram elev la Gimnaziul Real din Bârlad și la Școală de institutori din București.

Colaborasem la câteva din marile publicații literare din București: „Revista nouă“ a lui Hasdeu, „Convorbiri literare“, „Literatura și arta română“, și apăruse prima ediție din „Albastru“, cînd am revenit în Bârlad.

Notă: Aceste destăinuiri au fost publicate de V. Damaschin în revista „Scrisul nostru“, numerele 1/2 și 3 din 1929.

DOCUMENTAR

O AMINTIRE DUREROASĂ

Anul 1956 s-a caracterizat, pe lângă multe alte acțiuni proletpacifiste, și prin „epurarea“ și trimiterea la topit a unor inestimabile valori ale literaturii naționale și universale. Bârladul nu a fost ocolit de asemenea acțiuni criminale, căruțe cu supraînălțătoare, transportau la centrul de colectare a deșeurilor (?) mii de volume aparținând bibliotecii orașului cât și ale unor biblioteci aparținând școlilor sau altor instituții de cultură. Aceste transporturi erau însoțite și bine păzite, până la încărcarea conținutului lor în vagoane, de către activiști - analfabeti sau semianalfabeti - care nu permiteau, sub nici o formă, să te atingi sau să privești vreo carte.

Și totuși, folosind și speculând diverse împrejurări, sau căutând și căpătând o astă zisă încredere a unor „delegați proletari“, se mai putea salva câte o carte.

Aflate în mâinile unuia dintre acești activiști, două volume zdrențuite și câteva coli de hârtie izolate ce păreau a fi manuscrise, erau răsfoite, fără a înțelege, probabil, mare lucru, cu o figură plină de dispreț, fiind apoi aruncate într-o din căruțele încovioiate sub povara comorilor de întelepciune sortite pieirii.

Numai că ele căzură alături în timp ce „autoritarul“ delegat se îndepărta, fapt care mi-a oferit prilejul să mă apropii, să le ridic strecurându-le sub haină. Nu m-am uitat la ele până acasă, mulțumit că din acele comori am putut salva o „firmitură“.

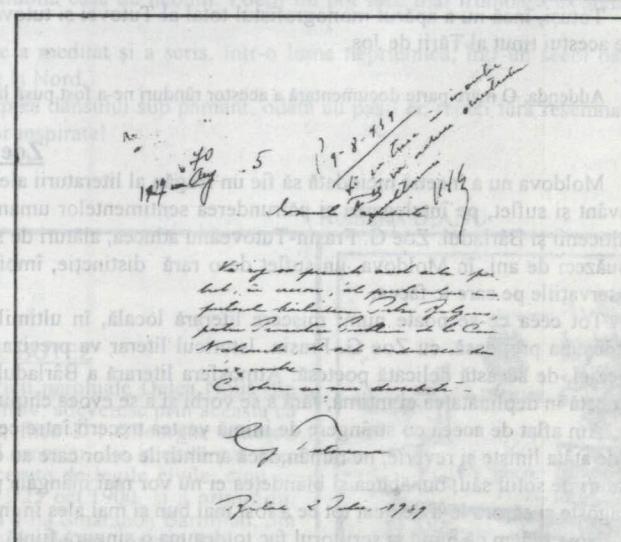
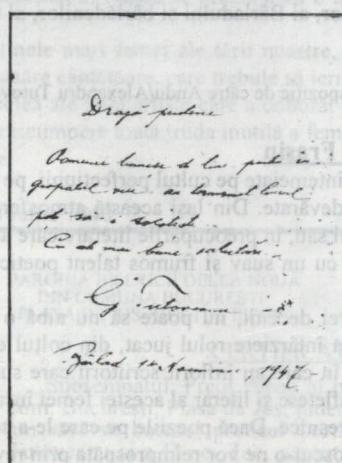
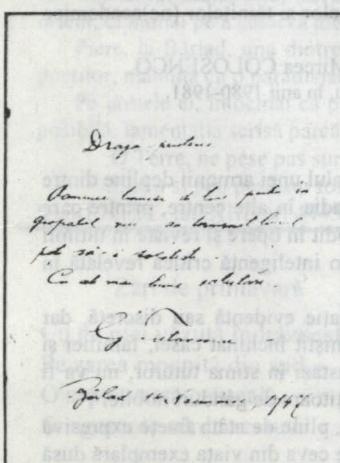
Este vorba de volumul de poezii „Albatros“, editat la București în Editura Minerva -1910 și volumul de „Poezii alese“, apărut tot la București în Editura Casa Scolelor și Bibliotecilor populare - 1921, volume semnate de poetul bârlădean George Tutoveanu. Iar prin cele câteva hârtii, fără prea mare importanță, am găsit și o foaie care mi-a atrăgut atenția, un manuscris al poeziei „Pâinea“ semnat de către același poet.

Ceea ce cred că prezintă importanță este faptul că în după amiază aceleiași zile l-am vizitat pe bâtrânul bard, la domiciliul său, în intenția de a-i înapoia manuscrisul. L-am găsit într-o dispoziție nu tocmai bună și pentru a nu-i crea o și mai mare amărăciune nu i-am dezvăluit adevărul evitând să-i relateze soarta pe care urma să o aibă cărțile și acel manuscris ale sale. Am înșălit o cu totul altă poveste spunându-i că le-am găsit pe o bancă în parcul orașului și că am considerat drept o datorie să i le prezint. Drept răspuns, fixându-și privirea asupra mea, a zis: „Ai vrea să le păstrezi dumitale?“ pentru ca gestul meu afirmativ să-l determine a-mi spune în continuare: „Păstrează, te rog, și acel manuscris și dacă vei avea grija de ele nu am decât să îți mulțumesc“ Ce mai puteam spune în fața acestui gest.....

Acum, aceste cărți, reconditionate au fost frumos legate adăugându-le, sub aceleiași coperți, și manuscrisul mai sus menționat.

N.Mitulescu

Din colecțiile de documente rare ale muzeului "Vasile Pârvan" din Bârlad

Colecția scriitorului Octavian Vasile Stoica.

inv S / 2831

Document inventariat la Muzeu sub nr. A /15547.
Continutul documentului a fost valorificat în:
Nicoleta Arnăutu, *Muzeul bârlădean la 80-a aniversare*. Revista muzeelor nr. 1 /1994.

TUTOVENII - DINASTIE DE CĂRTURARI (schiță bio-bibliografică și genealogică)

Poetul bârlădean George Tutoveanu, alias Gheorghe Ionescu, s-a căsătorit, în București, la 16 decembrie 1899, cu Zoe Marinescu/Ionescu, fiica Mariei Sin Barbu Profir Zidaru (soră cu Ioan Barbu antreprenorul, bunicul patern al lui Dan Barbilian - poetul Ion Barbu) și al lui Marin Ionescu, de profesie comersant, proprietar al caselor din str. Foișor nr.1, București. Se cunoscuseră, la 5 septembrie 1898, în București, el fiind institutor la Școala primară de băieți nr.12, iar ea, la Școala primară de fete nr. 17. După căsătorie, s-au mutat în str. Popa Man nr.34, în mahala Delea Nouă, locuind separat de părinți/socii.

Zoe a mai avut un frate, Pavel - avocat și ziarist, și două surori, pe Eliza-pictoriță, decedată la Constantinopol, în timp ce execută o lucrare, și pe Elena - căsătorită cu Teodor Maiorescu, funcționar CFR (nepotul lui Petru Maior, corifeu al Școlii Ardelene). Fiica acestora, Virgilia, căsătorită cu Gh. Dima, a avut șapte copii: Romulus, Cornelia, Zoe, Clemansa, Alexandru, Gina și Elena. Primul, Romulus, își va lua pseudonimul de Dianu, devenind un fervent publicist în perioada interbelică și scriitor cu veleități literare remarcabile. A făcut parte din cercul lui Pamfil Șeicaru, pătimind multe obtuzități comuniste.

Instititorii Zoe și Gheorghe Ionescu se stabilesc, începând din anul școlar 1903-1904, în Bârlad, găsindu-și locuință în str. Parcul, unde vor domicilia până la sfârșitul vieții, cu o intrerupere, între 1913-1917 când au stat în altă parte a târgului.

Zoe și George Tutoveanu (pseudonimul literar devenind nume civil) au avut cinci copii: Cordelia (24 octombrie 1900 - 19 noiembrie 1917), George Polidor (2 mai 1903-10 aprilie 1960), Alexandru (6 noiembrie 1904 - 27 mai 1983), Ioan (22 aprilie -?) și Maria (5 octombrie 1913-25 noiembrie 191...). Cordelia și George Polidor s-au născut în București, iar martori-declaranți la Oficiul Stării Civile au fost Marin Ionescu, „bunul copilei” și Pavel Ionescu, unchiul acestora, (act naștere 7241/1900 și 2932/1903), în vreme ce, la botezul lor făcut de către Callist I. Botoșeneanu, preotul paroh al bisericii mahalalei Delea Nouă, nașe au fost Smaranda Barbilian, mama poetului Ion Barbu, și respectiv, Maria Marinescu, mama Zoii (certificat botez 50/1900 și 51/1904). Alexandru și Ioan (mort de copil) s-au născut, în Bârlad în locuința părinților din str. Parcul, de lângă Grădina Publică, iar Maria în casa din str. Vornicu Alexandru Sturdza (astăzi Vasile Alecsandri), în cartierul Munteni, pe care stradă a locuit institutorul Vasile Crăescu, socrul ing. Malaxa, viitorul mare industriaș.

În casa familiei Tutovenilor și-a găsit adăpost, între 1911-1914, Pamfil H. Popescu (1894-1980), viitorul mare ziarist român Pamfil Șeicaru, absolvent al secției moderne a Colegiului Național „Gh. Roșca Codreanu” din Bârlad promoția 1914, cursuri fără frecvență, liceu urmat de Polidor și Alexandru Tutoveanu, secția modernă, promociile 1922 și 1923, cursuri fără frecvență. Ulterior, când Pamfil Șeicaru va deveni unul dintre fruntașii jurnalisticii române, cei doi frați Tutoveanu vor fi redactori la gazetele acestuia, dar vor colabora și la altele: *Adevărul*, *Ardealul*, *Cuvântul* s.a. Ei au practicat și avocatura, în Bârlad, însă puțină vreme, după ce și-au luat licență în drept (Iași, 1928), stabilindu-se, apoi, la București. Nu au avut urmași prin căsătorie.

La intrarea în neființă, la 20 iunie 1940, a poetei Zoe G. Frasin, alias Zoe Tutoveanu (supranumită “Mama Zoe”), au scris cuvinte pline de adevăr și patetism: Romulus Dianu, Tudor Vianu și Dragoș Vrânceanu.

Zoe G. Frasin a colaborat cu poezii și articole (*Psihologia dragostei*, în *Freamătuł*, 1912) la publicațiile literare ale timpului: *Converzieri literare* (1919-1940), *Falanga* (1910, 1926-1929), *Semănătorul* (1910) și *Viața literară* (1926-1930, 1938-1940), din București, *Licăriri* (1921-1922), din Galati, *Freamătuł* (1911-1912), *Florile dalbe* (1919), *Graiu nostru* (1925-1927) și *Scrișul nostru* (1929-1931), din Bârlad, fiind ajutorul nepretuit al soțului ei, care le-a condus cu pricopere. Avea o sensibilitate și modestie inimaginabile, contribuind la realizarea unui climat cultural de excepție în familie și societate, motiv să-i dăm dreptate lui G. Tutoveanu când a adnotat în articolul-program din *Scrișul nostru* faptul că fiecare generație are datoria „de a ține veșnic trează în mintea tuturor continua spiritualizare a vieții.”

Totuși, încă nu a apărut monografiștul total al Tutovei și tutovenilor, al Bârladului și bârlădenilor, al tainelor și tăinițelor (ne)academice ale acestui ținut al Tării de Jos.

Mircea COLOȘENCO

Addenda. O mare parte documentară a acestor rânduri ne-a fost pusă la dispoziție de către Andu/Alexandru Tutoveanu, în anii 1980-1981.

Zoe G. Frasin

Moldova nu a încetat niciodată să fie un leagân al literaturii alese, întemeiate pe cultul perfecțiunii, pe idealul unei armonii depline dintre cuvânt și suflet, pe înțelegerea și pătrunderea sentimentelor umane adevărate. Din Iași această atmosferă iradia în alte centre, printre care Fălticenii și Bârladul. Zoe G. Frasin-Tutoveanu aducea, alături de soțul său, în preocupările literare care au rodit în opere și reviste în ultimii douăzeci de ani, în Moldova, un suflet de o rară distincție, îmbinat cu un suav și frumos talent poetic și o inteligență critică revelată în observațiile pe care le făcea.

Tot ceea ce se poate numi mișcare literară locală, în ultimile trei decenii, nu poate să nu aibă o filiație evidentă sau discretă, dar totdeauna prețioasă, cu Zoe G. Frasin. Istorul literar va preciza fără întârziere rolul jucat, din colțul ei liniștit închinat casei, familiei și poeziei, de această delicată poetesă. Atmosfera literară a Bârladului, în care au înflorit scriitorii care sunt astăzi în stima tuturor, nu va fi evocată în deplinătatea ei intimă, fără a se vorbi și a se evoca chipul sufletesc și literar al acestei femei însoțite de gânduri nobile.

Am aflat de aceea cu strângere de inimă vesteaua trecerii între cele veșnice. Dacă poezile pe care le-a scris, pline de atâtă finețe expresivă și de atâtă liniște și reverie, ne rămân, dacă amintirile celor care au cunoscut-o ne vor reîmprospăta prin reviste ceva din viața exemplară dusă alături de soțul său, bunătatea și blândetea ei nu vor mai măngâia pe cei care au cunoscut-o, pe soțul și fiili ei care îi păstrau cea mai adâncă dragoste și cărora le-a dedicat tot ce a fost mai bun și mai ales în inima ei, și pe cei care i-au trecut pragul casei.

Noi credem că omul și scriitorul fac totdeauna o singură ființă, că arta nu este decât un reflex nedespărțit al sufletului și inimile adânci și bune pot cucerii esența suavă a frumosului adevărat. De aceea nu este mai mică tristețea noastră în fața stingerii ființei trecătoare a delicatei poetese. Sensibilitatea și virtutea feminină de soție, mamă și scriitoare a Zoei G. Frasin este un exemplu dintre cele mai frumoase și discrete care se pot întâlni.

Dragoș VRÂNCEANU

Sfârșitul Doamnei Zoe Tutoveanu

S-a stins ieri, la Bârlad, unde a și trăit, d-na Zoe Tutoveanu, una dintre figurile moldovenesti de cea mai adevărată nobilă. Orașul acela va pune doliu pentru multi ani, de aici înainte, poate pentru totdeauna amintindu-și despre această austera femeie, care a onorat tot ce a atins, și care a trăit într-o schivnicie intelectuală demnă de alt secol și de alți oameni. O femeie ca o iasomie...

X

A spune despre Doamna Zoe Tutoveanu că a fost numai o scriitoare și numai o poetă - Zoe G. Frasin -, este a spune prea puțin. Cobora dintr-o familie burgheză în care cartea nu a fost niciodată un instrument de parvenire, de nici un fel, ci numai o condiție de viață ceva necesar, asa cum e soarele necesar fragilor. O soră a ei, care era pictor, se prăpădea tot numai după o chimera alegând, la Constantinopol, în 1913. Ca dintr-un arbore prețios, în familia aceasta au răsărit firicelele mai variate, și talentele cele mai singulare. Doamna Zoe Tutoveanu deținea acum o necontestată autoritate asupra unei lumi cu care avea atât de multă afinitate și trăia în orașul moldovenesc ca într-o jalnică vale a amintirilor. Totul devenise pentru ea amintire: o tinerete jertifică unui ideal științific - pentru că studiase Biologia și Științele Naturale - apoi unui gen de viață interioară și nezgomoatoasă care o alăturase de un poet; o casă plină de cărți rare și de scaune confortabile, pentru cine voia să le cerceteze; o grădină de petunii, continuată printr-o livadă care escaladează un deal, o zare calmă deasupra căreia își roteste singurătatea un eret; trei bucurii la rând și o casă cu copii frumoși, dintre care primul, o fată - avea să pună pentru totdeauna zâbranicul acestei inimi sensibile, mai înainte de a fi dat aceea ce se astepta de la ea; și foșnetul acela nebănuitor, semnul unei vieți adânci, care înscrise o amintire chiar și despre evenimente nepotrivite, fără existență aparentă, ca niște ecouri ale conștiinței.

Pentru mine, Doamna Zoe Tutoveanu a fost totdeauna „Tante Zoe”, un fel de nălucă de la care am primit prima carte de bibliotecă, bunul duh al unei amare predestinări. Dar înaintea mea trecuse prin casa aceea a seniorului G. Tutoveanu, numai frunți de elită. Acolo am cunoscut pe Pamfil Seicaru, Tânăr student, apoi fugos ofiter cu cărți în toate buzunarele și în căptuseala mantalei de campanie, pe doctorul V. Voiculescu, poet atât de delicat; pe I. Rașcu și pe atâtia. Acolo, într-o casă construită parcă pentru a adăposti numai felibri și care s-a numit „Academia Bârlădeană”, au fost invitați și găzduiți toți cei care au sacrificat extazului ceva din existența lor, indiferent de rezultat; era un omagiu adus aspirațiunii umane.

Unii ar crede poate, că acest cuib ar fi fost creația firească a doi poeți dormici de a-și conserva climatul inspirației lor chiar și în relațiunile lor sociale. Fiindcă Doamna Zoe Tutoveanu a scris - și încă atât de frumoase lucruri - s-ar putea presupune că anturajul acela ar fi fost o realitate spirituală continuată exterior. Dar nu a fost aşa. Din totdeauna această nobilă femeie a simțit distanțele iremediabile, dintre om și alt om, dintre poet și mediul său ambient. Distanțe ireductibile cu care nu se mai obosea. Însă înțelegea să plătească Spiritului un tribut cât mai mare posibil. A anexat timpul la tot ce a găndit și a scris, a măsurat și a comparat, - iar marea erudiție literară și artistică a acestei femei i-a imprimat o inexpugnabilă sobrietate și modestie. Numai cine cunoaște, tace. Numai cine cunoaște se îndoiește...

Dar se pare că spiritul este un dușman al morții mai redutabil decât îl socotesc oamenii comuni. Zoe Tutoveanu a supraviețuit cel puțin douăzeci de ani propriei sale morți, întâmplată cu prilejul unui doliu care a dăruit-o altei lumi. și până în clipele ei cele din urmă, spiritul a dat luptă cu moartea. O agonie lungă, lucidă, a asternut roua albastră a sfârșitului peste chipul ei familiarizat cu catastrofa, prin gândife. O fărămită de femeie cu obrazul mumificat, lipsit de semnele trăirii, lipsit de masca pe care o lasă obișnuit pasiunile, cu tâmpalele scobite, cu lobii ochilor larg deschisi ca de o ultimă revelație. Capul care asociase colosalul și fragilul, și care se exprima prin cuvinte reci ca niște diamante, va odihni în sfârșit...

Cetatea aceea în care a trăit și a murit va simți augusta ei absentă. Va lipsi arhitectura frazelor acestei profesore, va lipsi parfumul pe care-l acordă vieții o înflorire umană, care a urmat legea florilor; adică a fost nezgomoatoasă. Va lipsi însăși atracția acestui oraș, în care totul pare atât de trist, de la mersul negustorilor, până la vânăta lui Grădină Publică. Dar va lipsi în același timp și o vană tendință de a nimbra o societate cu o podobă misterioasă. Din momentul în care poetul renunță și se mai lăsa pe sine ca unitate de măsură, pentru a constata lumea - din momentul acela, totul devine acceptabil, lumea se prezintă ca o admirabilă casă de nebuni. Poeții nu pot face mai frumoasă existența oricui, ci numai pe a cătorva aleși.

Piere, la Bârlad, una dintre puținele mari femei ale țării noastre, care a meditat și a scris, într-o lume neprielnică, într-un secol ostil poetilor, măhnită ca o paradisiacă pasare căntătoare, care trebuie să ieșeze la Nord.

Pe urmele ei, înțocmai ca pe acelea ale unei artiste care a coborât noaptea dansului sub pământ, odată cu pașii ei, repeti fără resemnare posibilă, lamentația scrisă parcă să răscumpere toată truda inutilă a femeilor inspirate!

O Terre, ne pese pas sur elle:

Elle a si peu pesé sur toi...

CURENTUL, an. XIII, nr. 4445, 28 iunie 1940

Zări de primăvară

Cu ne mai văzută îndrăzneală,
Pe zarea mocnită din sud,
O sepie varsă cerneală,
Si zgomite surde se-aud.

Deasupra lor bolta senină,
Tăcută și nepăsătoare,
Se pare-un ocean de lumină...
Si-a ei frumusețe mă doare.

Zoe G. FRASIN

Scrișul nostru, anul I, nr. 12,
decembrie 1929 p.2

PAROHIA BISERICII DELEA NOUĂ
DIN COMUNA BUCUREȘTI
PLASA DE JOS JUDETUL ILFOV

CERTIFICAT DE BOTEZ

Subsemnatul, Preot Paroh al bisericii parohiale Delea Nouă din com. București, Plasa de Jos, județul Ilfov, adeveresc prin aceasta că am săvârșit botezul pruncelui Cordelia, fiica D-l Gheorghe Ionescu Tutoveanu și a D-nei Zoe, născută M. Ionescu, din această parohie, după ce s-au înăpărat formalitățile cerute de legile civile, cum se dovedește cu Actul de naștere nr. 7241/25 oct. 1900, și a primit din botez numele Cordelia, asistând că nas d-na Smaranda Barbarian, din com. București, cătunul Delea Nouă, Plasa de Jos, județul Ilfov.

Drept care am eliberat acest Certificat sub propria mea îscălitură și întărit cu sigiliu Parohiei.

Astăzi, 4, luna iulie, anul 1904.

(ss) Callist I. Botoșeanu Nr.50 /L.S./ Paroh,

Colecția Andu Tutoveanu. București.

Romulus DIANU

Academia Bârlădeană

Aprecieri critice:

• G.Tutoveanu este un adevarat și un duios, uneori un puternic poet, care nu simte nevoie exagerărilor de stil și a contorsiunilor de simțire.

Nicolae Iorga, *Neamul românesc*

• Nota lui obișnuită este, însă, nota eroticei directe și idilice exprimată în pastă coșbuciană (...) sau în rumegătura verbală eminesciană...

E.Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*

• Niciodată nu vom găsi în opera lui G. Tutoveanu umbre de covârșitoare tristete și revoltă în fața zădărnicilor vietii, ca la Eminescu, de pildă... E cântărețul tineretii, în înțelesul cel mai larg al cuvântului.

G. Ursu, *Poctul G. Tutoveanu*

Colaborari G. Tutoveanu:

„Revista nouă”, „Con vorbiri literare”, „Literatură și artă română”, „Semănătorul”, „Noua revistă română”, „Luceafărul”, „Reînvierea”, „Drum drept”, „Junimea literară”, „Revista idealistă”, „Viața literară și artistică”, „Ramuri”, „Flacără”, „Lectura”, „Cronica Moldovei”, „Ilustrația”, „Solia”, „Transilvania”, „Însemnări literare”, „Arhiva”, „Revista copiilor și-a tinerimii”, „Răsăritul”, „Vestala”, „Cosânzeana”, „Gândul nostru”, „Foaia tinerimii”, „Revista Basarabiei”, „Evoluția”, „Moldova de la Nistru”, „Cele trei Crișuri”, „Gânduri bune”, „Revista Moldovei”, „Licăriri” s.a.;

-suplimente literare și artistice: „Adevărul”, „Neamul românesc”, „Îndreptarea”;

-tribuna literară a ziarelor: „Epoca”, „Evenimentul”, „Minerva”, „Conservatorul”, „Românul” (Arad), „Bucovina”, „Vremea nouă”.

ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ
Revistă de cultură editată de Societatea de Cultură „Academia Bârlădeană”

NUMĂR OMAGIAL REALIZAT DE

Serghei COLOȘENCO și

Simion BOGDĂNESCU

Grafica: Constantin CHIȚIMUȘ

Tehnoredactare computerizată:

Corneliu POPA

Tipărit la IRIMPEX S.R.L. Bârlad

Adresa redacției: Str. Republicii 149, Bârlad

Tel: 035/411001.

Poesis

Pribeag

Crezând mereu că-n depărtări
M-așteaptă dragostea de visuri,
M-am dus pribeag, plutind în veci,
Prin întunerice de abisuri...

Venit-am iarăși, dar găsesc
Pustiu și praf în coridoare;
Și prin livadă, pe cărări,
Se scutur visinii de floare.

Nici focul tainic de priyiri,
Nici vraja cânturilor tale;
Aș vrea din nou să pribegesc,
Dar nu mai știu vreo altă cale.

Din volumul *Albastru*, 1902

În ora plecării

Aprilie, 1917

Când tremură stelele-n cer,
Și frunza de popii se frământă,
Și-adâncul izvoarelor cântă,
Și codri sunt plini de mister;

Nenvins de puterile slovei,
Mă chinuie-un groaznic sfior:
De parte de tine-am să mor,
Pământ fermecat al Moldovei !

Din volumul *Balade*, 1920

Cei or aleși

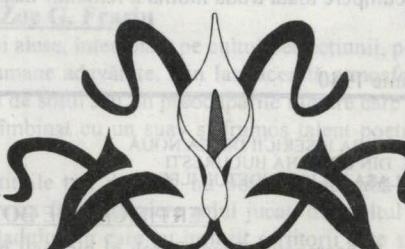
Destule lacrimi sunt, și suferinte,
Cât nici nu-ncearcă mintea să le-nceapă,
De când la templu sufletelor sapă
Mereu și-adânc tot alte năzuințe...

Nu mai răsună glas de biruște,
Nici veselii, în ceruri și pe apă,
Și numai jalea dorului s-adapă
La râul mort al vechilor credințe...

Când vi-i supus-a gândului splendoare;
Și tot albastrul din tări și mare;
Când un cuvânt de-al vostru-ntinerește

Noian de vietă, și-n veacuri înfloreste,
Și-o lume-ntrreag-o prindeți într-o rimă...
Nu plângeti voi, că plânsul vostru-i
crimă...

Din volumul *Sonete*, 1938

S.C. IRIMPEX S.R.L. oferă:

- Editarea de cărți de vizită și broșuri și a altor publicații;
- Tipărirea de cărți de vizită și invitații de nuntă;
- Legătorie și finisare;
- Editarea suportilor pentru înregistrările audio și video;
- Alte activități de tipărire la cele mai mici prețuri.

PRET: 2000 Lei